

شب یلدا در کشورهای دیگر چه خبر است؟

یلدا، شب تولد مسیح یا انقلاب زمستانی، نام آخرین روز از پاییز را هر چه که بگذارید وجه اشتراک تمام‌شان مراسمی است که مردم برای زنده نگه‌داشتن طولانی‌ترین شب سال برگزار می‌کنند. شبی که خورشید در بیش‌ترین فاصله از استوا قرار می‌گیرد و در نتیجه زمستان نیمکره شمالی و تابستان نیمکره جنوبی از راه می‌رسد.

یلدا، شب تولد مسیح یا انقلاب زمستانی، نام آخرین روز از پاییز را هر چه که بگذارید وجه اشتراک تمام‌شان مراسمی است که مردم برای زنده نگه‌داشتن طولانی‌ترین شب سال برگزار می‌کنند. شبی که خورشید در بیش‌ترین فاصله از استوا قرار می‌گیرد و در نتیجه زمستان نیمکره شمالی و تابستان نیمکره جنوبی از راه می‌رسد.

مجله مهر: انقلاب زمستانی از هزاران سال قبل تا به حال بهانه برگزاری آئین‌های باستانی بوده است؛ در ایران باستان بهانه شب چله، در میان یهودیان بهانه حنوکا و در میان مسیحیان بهانه جشن کریسمس. اما به جز این آیین‌ها، در فرهنگ هر کشور رسم و رسومی برای زنده نگه داشتن طولانی‌ترین شب سال وجود دارد که فردا شب، وقتی شما پای سفره یلدایتان نشسته‌اید و با انار و خرمالو و دیوان حافظ به استقبال زمستان می‌روید، آنها در حال برگزار کردن این رسم و رسوم هستند.

پاکستانی‌ها بر اساس آیین‌های قدیمی شان در شب یلدا به دعا و نیایش می‌پردازند. مردان آیین حمام زمستانی را به جا می‌آورند و در حالی که تکه نانی را در دست گرفته اند روی سرشان آب می‌ریزند. این حمام باید ایستاده انجام شود و از صبح تا بعد از ظهر آخرین روز از پاییز ادامه خواهد داشت. زنان و دختران هم مراسم سنتی حمام را به جا می‌آورند و بعد از این تطهیر مراسم آتش افروزی، جشن و پایکوبی و خوردن غذایی که از شکمه بز تهیه شده، آغاز می‌شود.

مردم شرق آسیا، انقلاب زمستانی‌شان را با مراسم دنگ‌ژی جشن می‌گیرند. مراسمی که در میان ژاپنی‌ها، چینی‌ها، کره‌ای‌ها و مردم فیلیپین و تایلند و ویتنام، یکی از مهم‌ترین مراسم آیینی به حساب می‌آید و از غروب روز آخر پاییز شروع می‌شود. خانواده‌ها در این روز دور هم جمع می‌شوند و غذایی به اسم تانگ یوآن و کوفته برنجی می‌خورند؛ غذاهایی که در فرهنگ شرق آسیایی‌ها، نماد همبستگی و اتحاد خانواده دانسته می‌شوند.

در کره، غذایی به نام سائیلسیم مرسوم است که با برنج و لوبیا قرمز تهیه می‌شود. آنها مایع مخصوصی را در این روز در اطراف خانه خود می‌پاشند تا ارواح خبیث و نیروهای شر را از اطراف شان دور کنند. کاری که شاید منشا آن، افسانه قدیمی چینی‌ها باشد که بر اساس آن در آخرین روز پاییز روح یک شکارچی به خانه روستاییان سرک می‌کشد تا طعمه فصل سرمایش را پیدا کند.

ژاپنی‌ها هم در این روز حمام مرکبات می‌گیرند تا نه فقط نیروهای منفی را از خود دور کنند، بلکه در زمستان پیش رو، از سرماخوردگی هم در امان باشند. حمام مرکبات در گذشته به معنی غوطه ور شدن در وان مرکبات بود اما امروزی‌ها اگر قرار باشد این رسم را به جا بیاورند، در وانی حمام می‌کنند که داخل آن چند لیمو و پرتقال را شناور کرده اند.

در اسکاتلند مراسمی به اسم هاگمانی برگزار می‌شود که در آن مراسم «اولین قدم» برگزار می‌شود. رسمی شبیه کاسه زنی نوروز ایرانی‌ها که در آن، یک نفر با موهای بلند و سیاه رنگ در خانه همسایه‌ها می‌رود و از آنها هدیه‌هایی مثل نمک، نان، نوشیدنی، پودینگ میوه، شیرینی و شکلات و... می‌گیرد. هاگمانی از نیمه شب به بعد آغاز می‌شود یکی از مهم‌ترین جشن‌های زمستانی اسکاتلندی‌ها است.

مردم بولیوی، پرو و اکوادور رسم مشترکی در طولانی‌ترین شب سال دارند: طناب پیچ کردن خورشید! آنها به ارتفاعات می‌روند و در مراسمی آیینی وانمود می‌کنند خورشید را به سنگ‌ها بسته اند تا روزها را طولانی‌تر کنند. ارتفاعات ماچوپیتو در اسپانیا یکی از مهم‌ترین نقاط باستانی طناب پیچ کردن خورشید بوده است.

اما پرهیجان‌ترین مراسم شاید فستیوالی باشد که در باهاماس، غرب آفریقا، جامائیکا و بخش‌هایی از کارولینا و ویرجینیا برگزار می‌شود. در این فستیوال، مردم با لباس‌های عجیب و غریبی مثل کله گاو، پیکر اسب، شیطان و فرشته و... به خیابان‌ها می‌آیند و موسیقی‌های آیینی شان را می‌نوازند تا به استقبال زمستان بروند.

در روسیه هم مردم طولانی‌ترین شب سال را به دعا و نیایش می‌پردازند و غذای مرسوم شان نان و پنیر و عسل است. آنها با ریشه کشیدن خیابان‌ها و روشن کردن چراغ‌های رنگین، به استقبال زمستان می‌روند و در طولانی‌ترین شب سال شان کلوچه‌های خانگی به یکدیگر هدیه می‌دهند.

آداب و رسوم شب یلدا در ایران هم پیشینه ای دراز دارد. آیینی که یکی از اهداف اصلی اش جمع کردن خانواده در کنار هم است. البته در این چندسال اخیر و همزمانی شب یلدا با ماه های محرم و صفر، در کنار محترم شمردن این ایام، تاکید بر جنبه خانوادگی این آیین کهن بیشتر شده است. موضوعی که در روایات دینی هم با عنوان «صله رحم» از آن یاد شده تا پیوند سنت های ایرانی و اسلامی با هم، رنگ دیگری به یلدای این چندسال بدهد.